

RAPORT ANUAL , 2021

CU PRIVIRE LA REZULTATELE INSPECTĂRII

AJUTORULUI SOCIAL

ȘI AJUTORULUI PENTRU PERIOADA RECE A ANULUI

1. INSPECȚIA AJUTORULUI SOCIAL

ȘI AJUTORULUI PENTRU PERIOADA RECE A ANULUI

Pe parcursul perioadei de raportare au fost desfășurate **15 misiuni de inspecție**, privind verificarea modului de stabilire și acordare a prestațiilor sociale pentru beneficiarii de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului din 12 raioane ale țării. Astfel, din totalul misiunilor planificate pentru anul 2021 (12 misiuni), au fost efectuate **10 misiuni** de inspecție, totodată, pe parcursul anului, fiind realizare și **5 misiuni** de inspecție inopinată urmare a sesizărilor și interpelărilor parvenite de la organele de ocrotire a normelor de drept și altor instituții ale statului.

Per total, au fost supuse procedurilor și tehnicilor de inspectare 940 cereri pentru acordarea ajutorului social, după cum urmează:

- a) pentru cele 10 misiuni de inspecție planificate, au fost selectate 830 cereri de AS și APRA, cu aplicarea criteriilor de risc constituite în baza rezultatelor Inspecției Sociale din anii precedenți;
- b) pentru 5 misiuni de inspecție inopinate au fost selectate spre inspecție 110 cereri pentru acordarea AS și APRA.

Misiunile de inspecție s-au desfășurat în 88 localități, din 12 raioane ale republicii. În procesul de inspecție au fost antrenați în mediu 3 inspectori și 1 manager operațional care a avut responsabilități de monitorizare și asigurare a calității procesului de inspecție, în total fiind utilizate 896 zile/om. Pentru un caz inspectat s-a cheltuit în mediu 1,04 zile/om, sau acest indicator îmbunătățindu-se comparativ cu anul 2020 (1,2 zile/om).

Din totalul cererilor verificate au fost constatate cu iregularități 882 cereri, rata cererilor cu nereguli constituind 93,8%.

Ponderea cererilor constatate cu iregularități cu impact financiar (595 cereri) din numărul total al cererilor inspectate prin intermediul SIAAS constituie 63,3%. Comparativ cu anul 2020 rata cererilor cu impact financiar este în creștere cu aproximativ 3 puncte procentuale.

Datorită aplicării profilelor de risc la selectarea cererilor spre inspecție rata cererilor cu impact financiar pentru misiunile planificate a constituit **66,1%**, fiind comparativ mai mare decât rata cererilor cu impact financiar stabilită pentru misiunile inopinate - **41,8%**, unde cererile au fost selectate în baza eșantionului simplu aleatoriu.

Din suma totală supusă procedurilor de inspecție ce constituie 10173,2 mii lei, au fost constatăte plăți achitate nejustificat în sumă de 2826,5 mii lei, sau ceea ce constituie 27,78%.

Totodată, au fost constatate cazuri în care suma AS și APRA achitată beneficiarilor a fost în quantum mai mic decât cea care trebuia acordată. În total, au fost stabilite iregularități care au dus la

diminuarea plăților prestațiilor sociale achitate beneficiarilor în sumă totală de 223,3 mii lei. Cauzele acestor iregularități se rezumă la:

- a) Nedeclararea de către beneficiari a modificărilor intervenite privind diminuarea veniturilor realizate de familie;
- b) Eliberarea de către angajatori a certificatelor care conțin date incorecte referitor la venitul salarial;
- c) Eliberarea de către APL a certificatelor care conțin date incorecte privind suprafața terenurilor deținute de către membrii familiilor beneficiare;
- d) Admiterea erorilor de către asistenții sociali în procesul de acceptare și înregistrare a cererilor.

Inspekția Socială a recomandat structurilor teritoriale de asistență socială întreprinderea măsurilor necesare în vederea restituirii sumei de 2387,6 mii lei, ceea ce constituie **84,5%** din suma constatată ca fiind acordată nejustificat.

În funcție de factorii responsabili de comiterea iregularităților se constată:

a) 2554,2 mii lei, sau 98,1 % din valoarea totală (2603,1 mii lei) au fost comise din vina beneficiarilor de AS și APRA, în cazul prezentării unor date incomplete, greșite sau al neinformării despre schimbările ce au intervenit în cuantumul veniturilor și circumstanțele familiei, fapt ce a influențat cuantumul ajutorului social și/sau acordarea dreptului la ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului;

b) 46,5 mii lei sau 1,8 % din valoarea totală au constituit iregularitățile de tip administrativ, dintre care:

33,5 mii lei - comise de factorii responsabili din cadrul Direcțiilor asistență socială și protecție a familiei în procesul de acordare și plată a AS și APRA;

12,9 mii lei - comise de către APL, urmare eliberării certificatelor cu date incorecte privind suprafața terenurilor deținute de către membrii familiilor beneficiare, precum și eliberarea de către angajatori a certificatelor de salariu ce conțin date eronate.

Comparativ cu anul precedent, s-a înregistrat o micșorare cu 1,7 puncte procentuale a iregularităților de tip administrativ (anul 2020- 3,5%), în același timp fiind majorată cu 1,6 puncte procentuale ponderea iregularităților comise din vina beneficiarului (anul 2020 - 96,5%).

Din totalul cererilor pentru acordarea ajutorului social constatate cu nereguli (882 cereri) au fost depistate 2676 cazuri de iregularități, sau în mediu 3–4 iregularități per cerere, dintre care 831 de cazuri sunt iregularități cu impact financiar.

Analiza structurii tipurilor de iregularități comise la stabilirea și acordarea AS și APRA, denotă persistența aceluiași tipuri de iregularități, cele mai semnificative fiind:

- 71,6 % (1864,4 mii lei), sau partea preponderentă a iregularităților, sunt cele legate de declararea eronată a membrilor familiei sau a modificărilor intervenite în componența familiei pe parcursul acordării AS și APRA;

- 17,1% (444,7 mii lei) sunt iregularități privind deținerea statului ocupațional;

- 9,3 % (244,3 mii lei) sunt iregularități privind nedeclararea modificărilor intervenite în cuantumul veniturilor familiei;

- 1,4 % (35,9 mii lei) sunt iregularități administrative admise de către factorii responsabili de introducerea datelor în SIAAS, acceptarea cererii în lipsa actelor confirmative;

- 0,5 % (13,8 mii lei) sunt iregularități ale beneficiarilor care nu au declarat schimbarea locului de trai.

Urmare misiunilor de inspecție efectuate și a neregulilor constatate, Inspecția Socială, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la ajutorul social nr. 133/2008, art. 16 și art. 17, înaintează recomandări STAS în vederea remedierii deficiențelor depistate și asigurării restituirii sumelor achitate ilegal unor familii beneficiare de ajutor social și/sau ajutor pentru perioada rece a anului. La fel, în scopul evaluării impactului recomandărilor înaintate Inspecția Socială solicită de la entitățile inspectate prezentarea rapoartelor/ informațiilor cu privire la implementarea recomandărilor.

Astfel, în anul 2021, Inspecția Socială a înaintat recomandări către structurile teritoriale de asistență socială privind asigurarea restituirii de la beneficiari a sumei de 2387,6 mii lei.

Conform datelor prezentate de entitățile inspectate se constată că la sfârșitul perioadei raportate a fost asigurată rambursarea sumei de 660,7 mii lei, sau ceea ce constituie 27,7 % din suma propusă spre restituire, observându-se o creștere semnificativă a ratei de restituire a plăților achitate ilegal comparativ cu cea înregistrată la finele anului 2020, care a constituit 6,6%.

2. LIMITĂRI ȘI OBSTACOLE ÎN ACTIVITATEA DE INSPECȚIE

Deși, rezultatele activității Inspecției Sociale în anul 2021 demonstrează rezultate bune, totuși au fost constatate și unele punctele slabe care au afectat sustenabilitatea performanței instituției:

1. 1 Probleme la nivel instituțional:

În procesul de inspecție Inspecția Socială, a depistat un sir de dificultăți și impedimente în realizarea eficientă a funcțiilor sale. Printre principalele deficiențe sunt:

- lipsa de reacție a entităților inspectate de către Inspecția Socială, de cele mai dese ori recomandările înaintate instituțiilor inspectate fiind ignorate,
- lipsa mecanismului de responsabilizare a beneficiarilor de asistență socială privind declararea eronată sau incompletă a informațiilor necesare a fi prezentate la depunerea cererii.

Astfel, pe parcursul ultimilor trei ani (2019-2021) Inspecția Socială a constatat o multitudine de iregularități în implementarea legislației cu privire la acordarea ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului, valoarea financiară a căroră constituie 7462,8 mii lei.

În această perioadă Inspecția Socială a înaintat entităților inspectate 3325 de recomandări pentru excluderea erorilor comise în implementarea legislației, dar și pentru restituirea în Bugetul de stat a 6573,2 mii lei care au fost acordați ilegal beneficiarilor de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului.

De menționat că în scopul eficientizării activității de inspecție, prevenirii erorilor și fraudei în acordarea ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului și a serviciilor sociale, prin **Legea nr. 219/2021 pentru modificarea unor acte normative** a fost aprobat cadrul normativ necesar pentru:

- extinderea funcțională a Inspecției Sociale;
- introducerea competenței de a constata contravenții și de a avea calitate procesuală activă în domeniul asistenței sociale;

- constatarea încălcărilor de către structura teritorială de asistență socială a procedurilor în procesul acordării prestațiilor și serviciilor sociale.

Întru implementarea legii menționate, a fost inițiat procesul de elaborare a proiectului de hotărâre de modificare a *Hotărârii Guvernului nr. 802/2011 cu privire la instituirea Inspecției Sociale*, care va asigura punerea în aplicare a prevederilor **Legii nr. 219/2021 pentru modificarea unor acte normative**. Aprobarea acestui proiect va asigura eliminarea dificultăților și impedimentelor în activitatea de inspecție, condiționând în mod indirect responsabilizarea:

- autorităților administrației publice, prestatorilor de servicii sociale de diferite forme de organizare în procesul de aplicare unitară a prevederilor legale în sistemul național de asistență socială și asigurare a respectării drepturilor sociale ale cetățenilor;
- persoanelor fizice și juridice în îndeplinirea măsurilor dispuse de inspecții în termenele stabilite de aceștia, prin punerea la dispoziția inspectorilor a tuturor documentelor și informațiile necesare pentru realizarea acțiunilor de supraveghere, control, evaluare și monitorizare.

1. 2 Probleme la nivel organizațional

- Cea mai mare provocare în realizarea obiectivelor la nivel organizațional rămâne a fi în continuare fluctuația personalului cu funcții de inspecție, iar motivul acestui proces continuu este nivelul redus al salariilor inspectorilor comparativ cu salariile angajaților din alte instituții cu funcții de control. Persistența continuă al acestui proces este legată de lipsa unor salarii motivante care ar fi direct proporționale cu munca depusă.

Concomitent, mijloacele bugetare ale Inspecției Sociale sunt destul de modeste pentru a putea asigura o motivare financiară adecvată prin acordarea premiilor sau altor forme de plăți motivaționale.

Pe parcursul anului 2020 de către Guvernul RM a fost instituit moratoriu pentru suplinirea funcțiilor publice vacante, respectiv instituția nu a avut posibilitatea să suplinească Direcțiile cu cadre de personal necesare, iar această situație a sporit riscul de neîndeplinire a sarcinilor aprobate.

- Restricțiile provocate de pandemia mondială SARS-COV-II au dus la reorganizarea activității de inspecție (*munca de la distanță, evitarea contactului direct cu beneficiarii de AS și APRA, excluderea etapei de verificare la domiciliul beneficiarilor a informațiilor/datelor indicate în dosarele/cererile beneficiarilor, concedii medicale ale inspectorilor și altele*).

- Neprezentarea sau prezentarea tardivă

→ de către agenții economici a informațiilor privind mărimea salariului net a beneficiarilor de AS și APRA, pentru a verifica corectitudinea datelor declarate în cerere sau a modificărilor intervenite pe parcurs;

→ de către beneficiarii de AS și APRA a informațiilor ce țin de traversarea frontierei de stat de către membrii familiei declarați în cerere ca plecați peste hotare, precum și deținerea a actelor ce atestă statutul de cetățenie multiplă;

→ de către structurile teritoriale de asistență socială inspectate a obiecțiilor asupra iregularitățile constatăte de către Inspecția Socială,

au dezvoltat riscuri de elaborare a rapoartelor misiunilor de inspecție în conformitate cu standardele de inspecție aprobate.

3. REZULTATELE ACTIVITĂȚII PE DOMENIUL DE INSPECȚIE A AJUTORULUI SOCIAL ȘI AJUTORULUI PENTRU PERIOADA RECE A ANULUI

3.1 INSPECTAREA AJUTORULUI SOCIAL ȘI AJUTORULUI PENTRU PERIOADA RECE A ANULUI

3.1.1 Informație de context general

Misiunile de inspecție privind modul de aplicare corectă și unitară a legilor și a altor acte normative care reglementează stabilirea și acordarea prestațiilor sociale de către STAS, s-au realizat în conformitate cu Planul de activitate al Inspecției Sociale pentru anul 2021, având stabilite următoarele obiective:

- *Evaluarea conformității* modului de acceptare, examinare și procesare a cererilor solicitanților de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului de către asistenții sociali din cadrul STAS;
- *Stabilirea cazurilor de fraudă și eroare* în procesul de acordare și plată a prestațiilor sociale, ca rezultat al declarării unor informații eronate de către beneficiari, precum și al neexercitării corespunzătoare a atribuțiilor funcționale de către angajații STAS;
- *Identificarea soluțiilor* de remediere a deficiențelor constatate în procesul de stabilire și plată a prestațiilor sociale prin înaintarea recomandărilor de inspecție.

Baza legală de reglementare

Verificarea modului de stabilire și acordare a prestațiilor sociale de către STAS, s-a desfășurat în conformitate cu:

- Legea cu privire la ajutorul social nr. 133 din 13.06.2008;
- Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspecției Sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 802 din 28.10.2011;
- Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1167 din 16.10.2008 (în continuare Regulament);
- Ordinul Ministrului Muncii, Protecției Sociale și Familiei nr. 208 din 22 decembrie 2015 „Cu privire la aprobarea standardelor de prestare a serviciilor pentru structurile teritoriale de asistență socială, Ghidurilor și Metodologiei pentru implementarea standardelor de prestarea serviciilor de către structurile teritoriale de asistență socială”;
- Standardele de inspecție, aprobate prin Ordinul șefului Inspecției Sociale nr. 122 din 29 decembrie 2017;
- Instrucțiunea-cadru referitor la implementarea Acordului de cooperare în cadrul Programului de ajutor social anexat la Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 816/1 din 28.06.2018.

În procesul de inspectare s-au utilizat metodele și tehnicile de colectare a probelor de inspecție reglementate în „Manualul operațional privind inspectarea ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului” aprobat prin ordinul șefului Inspecției Sociale nr. 113 A din 29 octombrie 2018, după cum urmează:

Analiza documentelor:

- 1) Solicitarea informației de la angajatori cu privire la mărimea salariului net obținut - pentru 261 persoane;
- 2) Solicitarea informației de la autoritățile publice locale de nivelul I cu privire la deținerea terenurilor agricole - pentru 2174 persoane din 88 localități a RM;
- 3) Solicitarea informației de la STAS cu privire la compensația pentru serviciile de transport obținută - pentru 318 beneficiari;
- 4) Solicitarea informației de la instituțiile de învățământ privind mărimea bursei de studii obținută de membrii familiei declarați cu statut ocupațional de „elev/student” - pentru 76 persoane;
- 5) Solicitarea informației de la Direcțiile pentru ocuparea forței de muncă cu privire la aflarea la evidență a șomerilor – pentru 176 cetățeni;
- 6) Solicitarea informației de la STAS cu privire la conlucrarea cu APL în vederea încadrării persoanelor cu statutul ocupațional „șomer” în activitățile de interes comunitar – pentru 176 persoane;
- 7) Interpelarea bazei de date a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră privind traversarea hotarului de stat de către membrii familiilor beneficiare de prestații sociale pentru 1751 persoane.

Confirmarea:

- 1) Efectuarea vizitelor la domiciliul a 233 familii beneficiare de prestații sociale, fiind verificată corectitudinea datelor declarate în cerere, inclusiv - componența familiei; bunăstarea familiei (obiectele durabile și utilitățile deținute), precum și modificările intervenite pe parcurs;
- 2) Compararea datelor declarate de către beneficiarii de prestații sociale referitor la deținerea terenurilor agricole cu datele prezentate de autoritatea publică locală;
- 3) Compararea datelor declarate de către beneficiarii de prestații sociale referitor la membrii familiei plecați peste hotare cu datele oferite de către Inspectoratul General al Poliției de Frontieră.

În perioada ianuarie - decembrie 2021 au fost efectuate 15 misiuni de inspecție, privind verificarea modului de stabilire și acordare a prestațiilor sociale pentru beneficiarii de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului din 12 raioane ale țării, ceea ce prezintă 125% din numărul misiunilor de inspecție planificate pentru perioada respectivă.

Pentru misiunile de inspecție planificate, țintele de inspecție (cererile de AS și APRA) au fost selectate în baza a trei Profiluri de risc, care includ următoarele criterii de risc:

Profilul nr. 1 Profilul de risc constituit din 6 criterii de risc/variabile legate de caracteristicile familiilor beneficiare de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului, inclusiv:

- ✓ familia are în componența sa cel puțin un membru plecat peste hotare;
- ✓ familia nu are alți membri decât solicitantul cu statut de angajat;
- ✓ familia nu are în componența sa membru/membri cu statut de salariat;
- ✓ familia este compusă cel puțin din 5 sau mai mulți membri;
- ✓ cazul selectat să includă plata ajutorului social și ajutorul pentru perioada rece a anului;
- ✓ cazul este activ (în plată).

Profilul nr. 2 Profilul de risc, care are la bază 6 criterii de risc, după cum urmează:

- ✓ numărul membrilor de familie în logaritm în dependență de probabilitatea erorilor;
- ✓ la cererea de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului sunt anexate cel puțin 2 acte ce confirmă statutul de angajat (salariat);
- ✓ familia are în componență membru/ membri cu dizabilități;
- ✓ familia deține animale de casă;
- ✓ cazul selectat să includă plata ajutorului social și ajutor pentru perioada rece a anului;
- ✓ cazul este activ (în plată).

Profilul nr. 3 Profilul de risc, care are la bază 4 criterii de risc, identificate în baza analizei impactului constatat pe tipuri de iregularitate:

- ✓ familia are în componența sa cel puțin un membru plecat peste hotare;
- ✓ venitul familiei este mai mic de 2000 lei;
- ✓ cazul selectat să includă plata ajutorului social și ajutor pentru perioada rece a anului;
- ✓ cazul este activ (în plată).

3.1.2 Aplicarea criteriilor de risc, impactul activităților de inspecție și eficiența profilurilor de risc

Una dintre prioritățile principale stabilite pentru anul 2021 este evaluarea rezultatelor aplicării Profilurilor de risc în inspecția ajutorului social și ajutorul pentru perioada rece a anului.

Astfel, în cadrul celor 10 misiuni de inspecție planificate pentru anul 2021, au fost verificate 830 cereri pentru acordarea ajutorului social selectate în baza profilurilor de risc. Rezultatul verificărilor efectuate pe parcursul perioadei raportate cu înregistrarea unei ponderi de peste 90 la sută de cereri cu încălcări a demonstrat o dată în plus eficiența aplicării profilurilor de risc la selectarea țintelor de inspecție.

Dacă, comparativ cu anul 2020, rata cererilor cu iregularități a înregistrat o descreștere cu 1,8 puncte procentuale, atunci ponderea cererilor cu nereguli cu impact financiar care constituie 66,14% din numărul total al cererilor verificate, a fost în creștere cu 6,3 puncte procentuale față de anul 2020 și cu 6 puncte procentuale față de anul 2019.

Este de menționat că analiza datelor colectate în campaniile de inspecție desfășurată prin aplicarea profilului de risc în perioada 2019-2021, denotă o creștere semnificativă a indicatorilor rezultativi de inspecție, comparativ cu cei înregistrați în cadrul campaniilor de inspecție în baza unui eșantion aleatoriu simplu. O majorare semnificativă în acest sens a înregistrat rata sumei fraudei și erorii,

indicele căreia a crescut de la 10,1%, înregistrat în anul 2018 în baza unui eșantion simplu aleatoriu, la 28,5 % în anul 2021 ca rezultat al inspecțiilor efectuate pe baza profilurilor de risc. Rezultatele activității de inspecție în funcție de profilul utilizat sunt expuse în Tabelul nr.11.

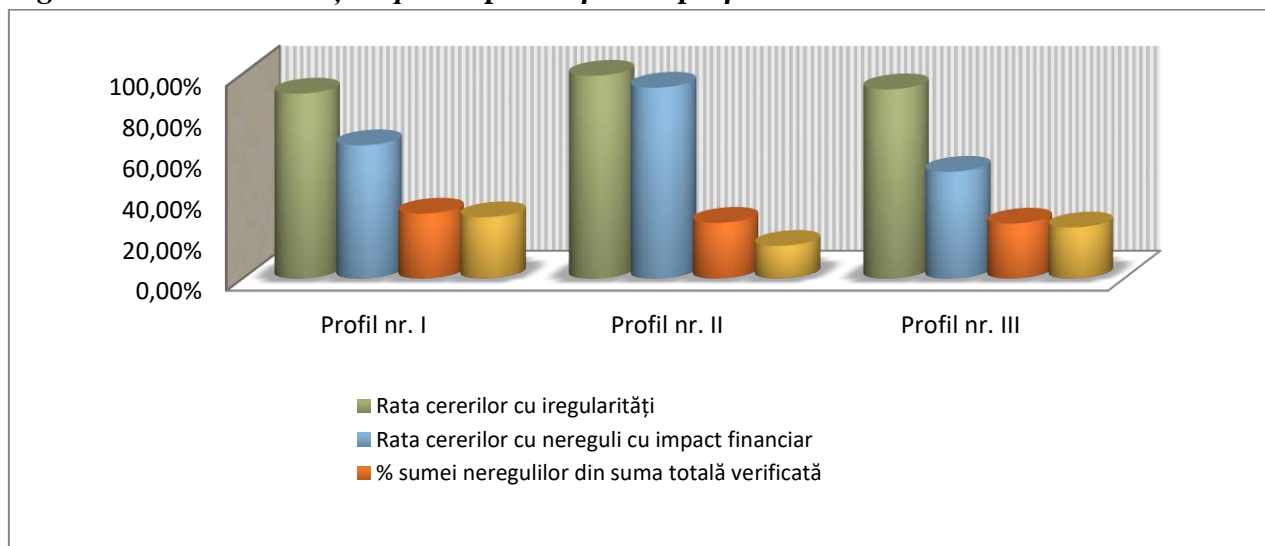
Tabelul nr.11. Rezultatele activității de inspecție în funcție de Profilul utilizat.

n/o	Profil de risc	Cereri inspectate	Total cereri cu iregularități	Rata cererilor cu iregularități	Cereri cu ireg. cu impact financiar	Rata cererilor cu iregularități cu impact financiar	Suma supusa procedurilor de inspecție	Suma acordată nejustificat	% sumei neregurilor din suma totală verificată	Valoarea totală a iregularităților	Suma spre restituire	Rata sumei înaintate spre restituire (din suma acordată nejustificat)
1	Nr. I	178	161	90.4%	116	65.2%	2706968	860709	31.8%	849700	807749	93.8%
2	Nr. II	224	222	99.1%	209	93.3%	2805364	765552	27.3%	587518	450363	58.8%
3	Nr. III	428	396	92.5%	224	52.3%	3577111	962759	26.9%	931380	880736	91.5%
Total		830	779	93.9%	549	66.14%	9089443	2589020	28.48%	2368598	2138848	82.61%

Datele din tabel denotă că cel mai rezultativ a fost **Profilul nr. I**, în rezultatul aplicării acestui profil rata fraudei și erorii din suma totală verificată a constituit 31,8%, fiind la același nivel cu anul 2020. Cât ține de rezultatele **Profilului nr. II**, valoarea iregularităților din suma totală inspectată a constituit 27,3%, înregistrând o creștere de 12,6 puncte procentuale comparativ cu rezultatele anului 2020.

Rata sumei de fraudă și eroare stabilite în baza **Profilului nr. III** este de 26,9%, fiind cu 5,6 puncte procentuale mai mică decât cea înregistrată în anul 2020 (32,5%), însă acest fapt nu diminuează importanța acestui profil, deoarece aplicarea lui la selectarea cazurilor spre inspecție asigură depistarea unei rate înalte de cereri cu iregularități, la fel fiind și unul din profilele cu cea mai mare rată a sumei înaintate spre restituire (Figura nr. 3).

Figura nr. 3 Rezultatele și impactul pentru fiecare profil de risc

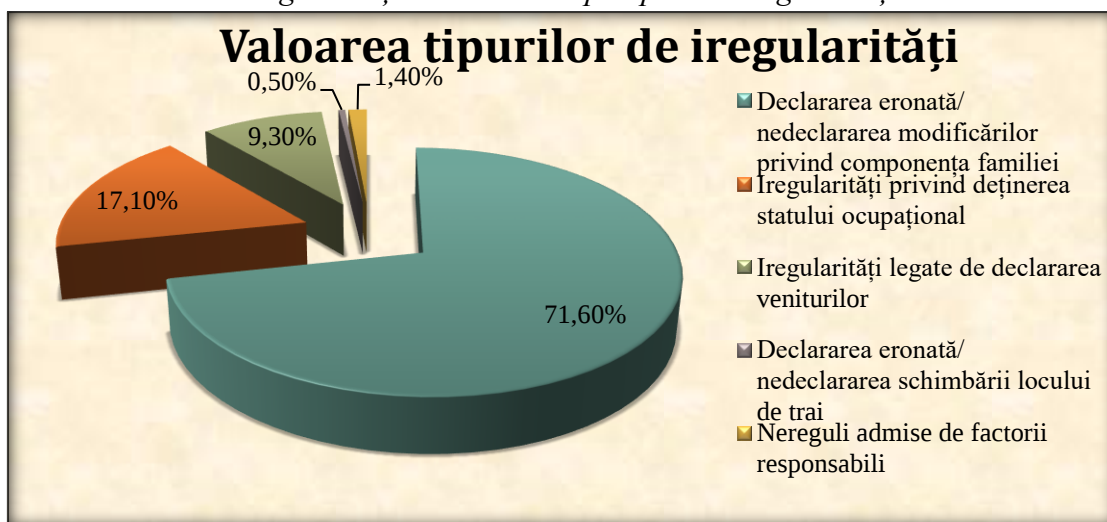

Având în vedere că criteriul definitoriu al **Profilului nr. I** și **Profilului nr. III** a fost ca familia beneficiară de AS și APRA să includă în componența sa cel puțin un membru plecat peste hotare, analiza valorii tipurilor de fraudă și eroare denotă că partea preponderentă revine celei legate de modificarea componenței familiei, constituind 71,6% din suma totală de fraudă și eroare (Figura nr. 4).

De menționat că, declararea eronată sau nedeclararea modificărilor intervenite în componența familiei, inclusiv referitor la membrii plecați peste hotare, ține de responsabilitatea beneficiarilor, ceea ce atrage după sine obligativitatea restituirii de către aceștia a plăților de AS și/sau APRA care au fost achitate ilegal. Respectiv, suma plăților înaintate spre restituire ca rezultat al neregulii menționate la fel deține partea preponderentă din suma totală înaintată spre restituire în anul 202, constituind 87,2%.

Acest fapt denotă că prin aplicarea acestor două profiluri de risc (Profilul nr. I și nr. III) la selectarea cererilor spre inspecție se asigură o ținere eficientă a familiilor expuse riscului de fraudă/eroare legat de componența familiei, inclusiv referitor la membrii plecați peste hotare.

Figura nr. 4. Valoarea iregularităților constatate pe tipuri de iregularități

În rapoartele sale de inspecție, Inspecția Socială a menționat despre amploarea valorii tipului respectiv de fraudă și eroare și, respectiv, a recomandat structurilor teritoriale de asistență socială să-și îmbunătățească instrumentele de control intern managerial, inclusiv să evalueze riscurile legate de modificarea componenței familiei, pentru a le gestiona mult mai eficient.

Menționăm că recomandarea poate fi atinsă în totalitate, deoarece legislația prevede expres modalitatea de verificare a datelor declarate în cereri prin efectuarea vizitelor la domiciliul beneficiarilor de AS și APRA și perfectarea anchetelor sociale.

În rezultatul aplicării Profilului nr. I și nr. III ponderea sumei de fraudă și eroare a constituit în perioada raportată (2021) 29,4% din suma totală verificată, majorându-se cu 19,3 puncte procentuale în comparație cu rezultatele campaniei de inspecție efectuate pe baza unui eșantion simplu aleatoriu. La fel a crescut semnificativ și rata sumei înaintate spre restituire din suma acordată nejustificat, de la 78% stabilită în baza unui eșantion simplu aleatoriu la 93% ca urmare a aplicării acestor două profile de risc pe parcursul perioadei de raportare.

- **Aplicarea Profilurilor de risc au avut impact semnificativ la sporirea indicatorilor specifici activității de inspecție, fapt care a dus și la creșterea eficienței activității Inspecției Sociale, prin efectuarea unor inspecții cost-eficiente.**
- **Astfel, dacă urmare activităților de inspecție a prestațiilor sociale în baza eșantionului simplu aleatoriu (anul 2018), la fiecare leu cheltuit din buget a**

revenit aproximativ – 1,11 lei iregularități, apoi în baza aplicării profilului de risc, la un leu utilizat – 4,5 lei iregularități.

Urmare aplicării profilului de risc performanța activității de inspecție a crescut aproximativ de 4 ori. La fel a fost înregistrată o creștere a eficienței activității de inspecție comparativ cu anul 2020 cu aproximativ 8% sau la un leu utilizat a revenit cu 0,35 lei mai mult decât în anul 2020.

Datorită selectării cererilor de AS și APRA în baza criteriilor de risc, în anul 2021 se raportează o rată înaltă de depistare a iregularităților, astfel, rata de depistare a cererilor cu iregularități din numărul total al cererilor constituie 93,8 %, iar rata sumei înaintate spre restituire din suma totală constatată cu iregularități constituie 84,5 %.

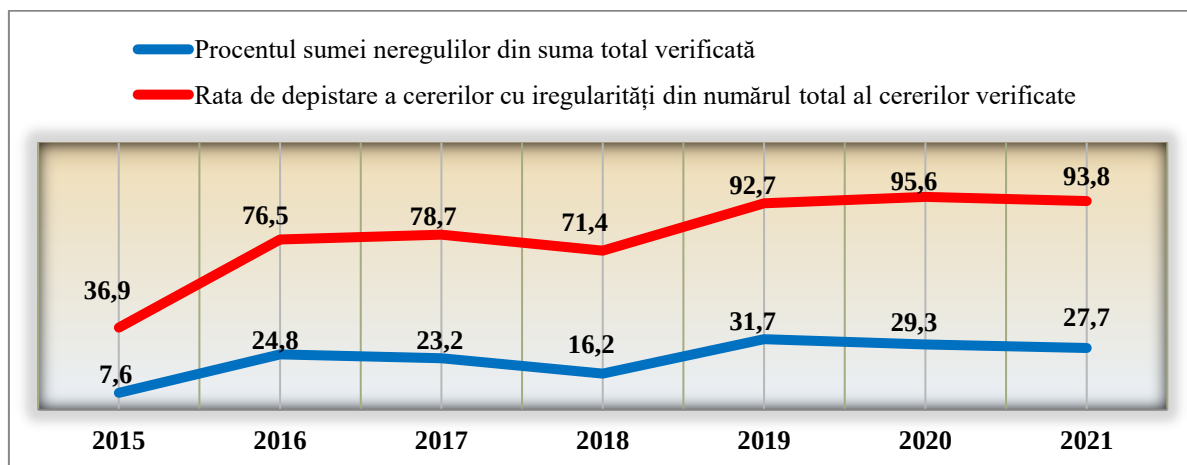
Sinteza principalilor indicatori rezultați din inspectarea celor 940 cereri de AS și APRA sunt expuși în Tabelul nr. 12.

Tabelul nr. 12 Generalizarea datelor privind misiunile de inspecție efectuate

Generalizarea datelor privind misiunile de inspecție efectuate în baza Planului anual de activitate pentru anul 2021													
Misiuni Planificate													
n/o	Raioane	Cereri inspectate	Total cereri cu încălțări	Rata cererilor cu nereguli	Cereri cu ner. cu impact financiar	Rata cererilor cu ner. cu impact financiar	Suma supusa procedurilor de inspecție	Suma acordată nejustificat	% sumei neregulilor din suma totală verificată	Suma neacordată	Valoarea totală a iregularităților	Suma spre restituire	Rata sumei înaintate spre restituire (din suma acordată nejustificat)
1	Ungheni	116	114	98.28%	76	65.52%	1464833	517212	35.31%	-34414	482798	423875	81.95%
2	Edineț	48	28	58.33%	15	31.25%	743526	88195	11.86%	-12170	76025	87580	99.30%
3	Criuleni	40	39	97.50%	29	72.50%	466783	217892	46.68%	-8392	209500	130185	59.75%
4	Căușeni	49	45	91.84%	38	77.55%	416919	96685	23.19%	-34788	61897	69615	72.00%
5	Ialoveni	49	46	93.88%	21	42.86%	472273	43132	9.13%	-10289	32843	40490	93.87%
6	Cimișlia	51	51	100.00%	22	43.14%	397324	37942	9.55%	-6626	31316	20135	53.07%
7	Cahul	78	76	97.44%	48	61.54%	592606	63251	10.67%	-4975	58276	54885	86.77%
8	Taraclia	93	74	79.57%	60	64.52%	861746	179977	20.89%	-27237	152740	143912	79.96%
9	Ștefan Vodă	55	55	100.00%	41	74.55%	739912	216993	29.33%	-33389	183604	149181	68.75%
10	UTA Comrat	121	121	100.00%	84	69.42%	1389006	440938	31.74%	-19372	421566	421058	95.49%
	Ceadr Lunga	97	97	100.00%	91	93.81%	1220454	595882	48.82%	-22780	573102	527314	88.49%
	Vulcănești	33	33	100.00%	24	72.73%	324061	90921	28.06%	-5990	84931	89098	97.99%
		830	779	93.86%	549	66.14%	9089443	2589020	28.48%	-220422	2368598	2157328	83.33%
Misiuni Inopinate													
1	Petiții/ sesizări	7	7	100.00%	7	100.0%	128599	99542	77.40%	0	99542	99542	100.00%
2	Soroca CNA	13	13	100.00%	9	69.2%	110493	42187	38.18%	-2145	40042	39351	93.28%
3	Cahul	18	18	100.00%	9	50.0%	106964	41788	39.07%	0	41788	41788	100.00%
4	Cahul 2	10	10	100.00%	0	0.0%	52302	0	0.00%	0	0	0	0.00%
5	Soroca PRM	56	49	87.50%	20	35.7%	666555	51447	7.72%	-771	50676	47143	91.63%
6	Orhei CNA	6	6	100.00%	1	16.7%	18816	2500	13.29%	0	2500	2500	100.00%
		110	103	93.64%	46	41.8%	1083729	237464	21.91%	-2916	234548	230324	96.99%
Total		940	882	93.83%	595	63,30%	10173172	2826484	27.78%	-223338	2603146	2387652	84.47%

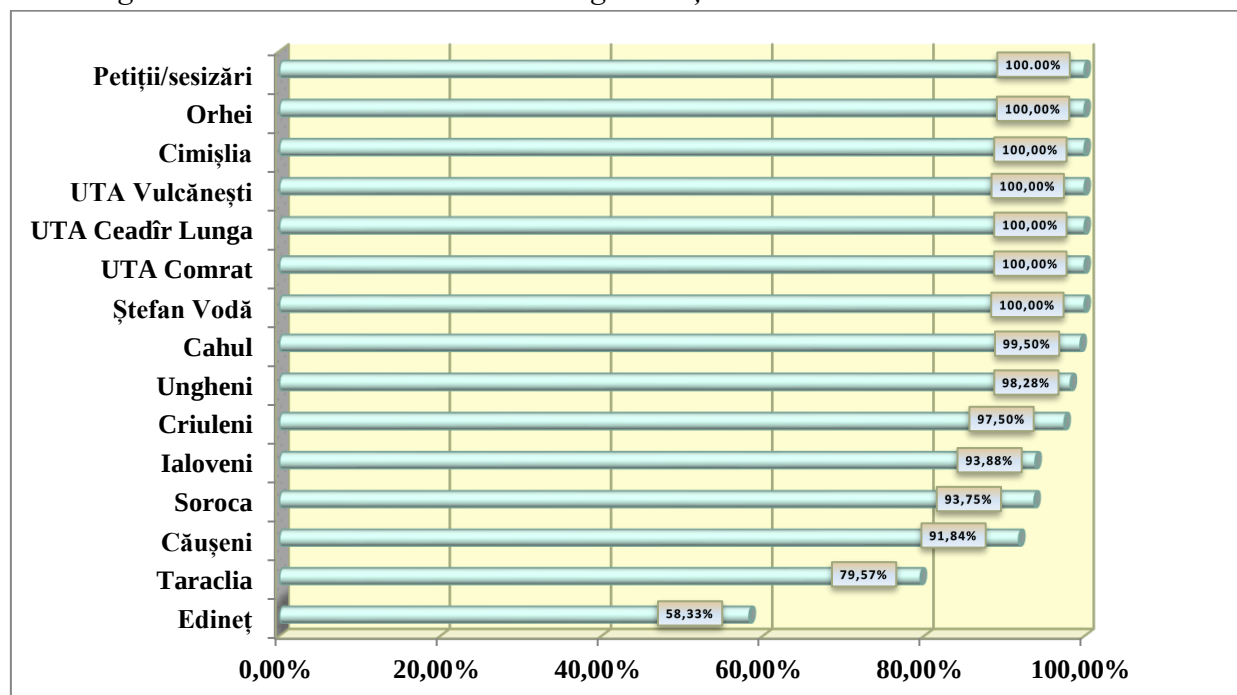
În cadrul celor 15 misiuni de inspecție au fost constatate iregularități (plăți necuvenite achitate beneficiarilor) în valoare totală de 2826,4 mii lei, sau ceea ce constituie 27,7% din suma verificată (10173,18 mii lei), înregistrând o diminuare nesemnificativă în comparație cu anul 2020. Evoluția în dinamică a indicatorilor reflectați mai sus se prezintă în *Figura nr. 5*

Figura nr. 5. Evoluția campaniei de inspecție 2015 – 2021

În majoritatea entităților ponderea cererilor cu iregularități a atins un nivel critic, de la 98,28 % la 58,33%. De remarcă că în cadrul a 6 STAS, ponderea cererilor cu iregularități din numărul total al cererilor inspectate a constituit 100%, ceea ce înseamnă că fiecare cerere inspectată are cel puțin o iregularitate. Ponderea cererilor cu iregularități per entitate sunt expuse în *Figura nr.6*:

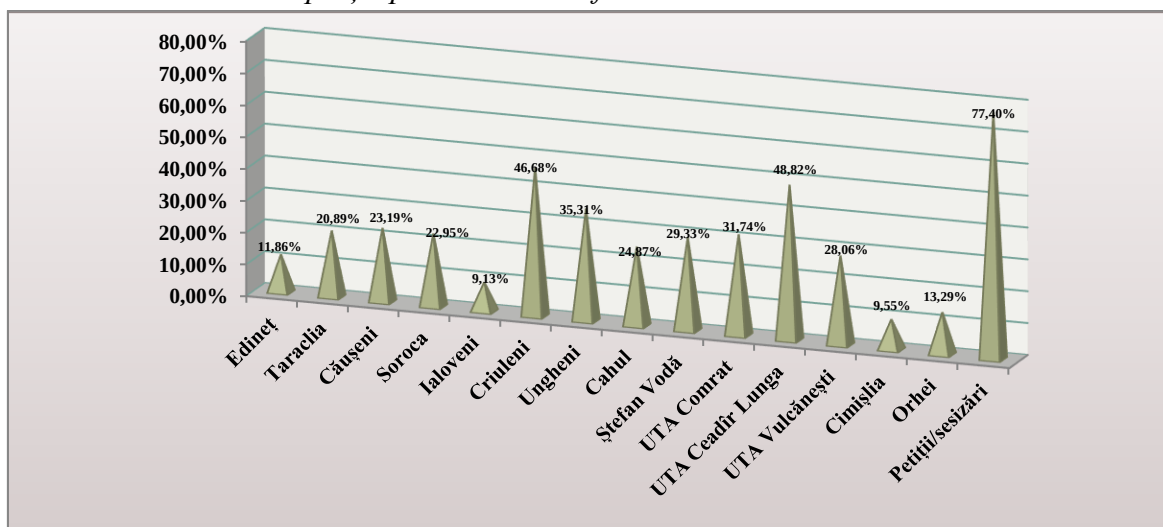
Figura nr. 6. Ponderea cererilor cu iregularități

Dacă, în mediu ponderea sumei iregularităților din suma total verificată a constituit 27,78%, atunci per entitate acest indicator a fost cuprins de la 7,72 % până la 48,82 %, iar suma iregularităților depistate urmare examinării petițiilor parvenite în adresa IS a constituit 74,40% din suma totală

verificată. Ponderea sumei iregularităților din suma total verificată per entitate este expusă în Figura nr. 7.

Figura nr. 7. Ponderea sumei iregularităților în raport cu suma totală supusă procedurilor de inspecție per entitate verificată

În funcție de factorii responsabili de comiterea iregularităților se constată că partea preponderentă atît ca număr de iregularități cît și ca valoare revine neregulilor comise din vina beneficiarului. Respectiv 98,1 % din valoarea totală a iregularităților au fost plăți achitate nejustificat din vina beneficiarului, iar 1,8% din valoarea totală au constituit iregularitățile de tip administrativ. Respectiv:

- a) 2554,2 mii lei au fost achitați nejustificat familiilor de beneficiari care au prezentat date incomplete, greșite sau nu au informat despre schimbările ce au intervenit în cuantumul veniturilor și circumstanțele familiei, fapt ce a influențat cuantumul ajutorului social și/sau acordarea dreptului la ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului;
- b) 46,5 mii lei din valoarea totală au constituit iregularitățile de tip administrativ, dintre care:
 - 33,5 mii lei - comise de factorii responsabili din cadrul Direcțiilor asistență socială și protecție a familiei în procesul de acordare și plată a AS și APRA;
 - 12,9 mii lei - comise de către APL, urmare eliberării certificatelor cu date incorecte privind suprafața terenurilor deținute de către membrii familiilor beneficiare, precum și eliberarea de către angajatori a certificatelor de salariu ce conțin date eronate.

Comparativ cu anul precedent, s-a înregistrat o micșorare cu 1,7 puncte procentuale a iregularităților de tip administrativ (anul 2020- 3,5%), în același timp fiind majorată cu 1,6 puncte procentuale ponderea iregularităților comise din vina beneficiarului (anul 2020 - 96,5%).

Din totalul cererilor pentru acordarea ajutorului social constatate cu nereguli (882 cereri) au fost depistate 2676 cazuri de iregularități, sau în mediu 3–4 iregularități per cerere, dintre care 831 de cazuri sunt iregularități cu impact financiar.

Analiza structurii tipurilor de iregularități comise la stabilirea și acordarea AS și APRA, denotă persistența aceluiași tipuri de iregularități, cele mai semnificative fiind:

- 71,6 % (1864,4 mii lei), sau partea preponderentă a iregularităților, sunt cele legate de declararea eronată a membrilor familiei sau a modificărilor intervenite în componența familiei pe parcursul acordării AS și APRA;
- 17,1% (444,7 mii lei) sunt iregularități privind deținerea statului ocupațional;

- 9,3 % (244,3 mii lei) sunt iregularități privind nedeclararea modificărilor intervenite în cuantumul veniturilor familiei;
- 1,4 % (35,9 mii lei) sunt iregularități administrative admise de către factorii responsabili de introducerea datelor în SIAAS, acceptarea cererii în lipsa actelor confirmative;
- 0,5 % (13,8 mii lei) sunt iregularități ale beneficiarilor care nu au declarat schimbarea locului de trai.

3.1.3 Analiza pe tipuri de iregularități

Analizând cazurile de iregularități depistate în procesul de inspectare a celor 940 cereri de AS și APRA (dintre care planificate fiind 830 cereri, inopinate 110 cereri) s-a constatat că, per total, au fost depistate 2676 cazuri de iregularități, sau în mediu 2-3 nereguli per cerere, dintre care 833 cazuri de nereguli care au generat achitarea unor plăți necuvenite.

Analiza valorii financiare a tipurilor de iregularități s-a efectuat ținându-se cont de plățile diminuate de AS și APRA, astfel, valoarea neregulilor constituind 2603,1 mii lei (2826,4 lei – 223,3 lei). În tabelul nr. 13 se prezintă informația generalizată pe tipuri de iregularități și valoarea acestora, ținându-se cont de plățile diminuate de AS și APRA:

Tabelul nr. 13. Tipuri de iregularități și valoarea acestora

N/o	Iregularități (fraude /erori) privind:	nr. de iregularități	suma totală a iregularităților (mii lei)	frecvență a %	ponderea % (rata valorii pe tipuri de iregularități)
1.	Nedeclararea tuturor membrilor familiei sau a modificărilor intervenite în componența familiei	446	1864,4	16,7	71,6
2.	Încălcări privind statutul ocupațional al membrilor familiei	89	444,7	3,3	17,1
3.	Iregularități privind veniturile familiei	568	244,3	21,2	9,4
4.	Schimbarea locului de trai	14	13,9	0,5	0,53
5.	Nedeclararea modificărilor privind proprietatea și caracteristicile locuinței	111	-0,023	4,1	-
6.	Completarea eronată a fișei electronice de calcul	105	17,1	3,9	0,65
7.	Alte încălcări procedurale / Erori legate de schimbul de date cu alte sisteme informaționale	1343	18,8	50,2	0,72
Total:		2676	2603,1	100%	100%

Reieșind din datele sus-prezentate, se menționează următoarele grupe de iregularități, cauzele acestor iregularități și măsurile necesare pentru remedierea deficiențelor:

1. Ireregularități legate de declararea eronată a componenței familiei sau a modificărilor intervenite pe parcursul perioadei de plată în structura familiei.

Constatările inspecției:

În anul 2021, 71,6% (1864,3 mii lei) din valoarea totală a iregularităților, revine neregulilor legate de declararea eronată de către beneficiar a tuturor membrilor prezenți în familie și/sau a modificărilor intervenite în componența familiei. În total au fost depistate 446 cazuri de iregularități de astfel gen, sau ceea ce constituie aproximativ 17% din numărul total de cazuri de iregularități stabilite.

Menținerea unei ponderi înalte a acestui tip de iregularitate se datorează accesului Inspecției Sociale la datele sistemului informațional a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, care face posibilă verificarea datelor privind traversarea frontierei de stat a membrilor familiilor beneficiare de AS și APRA.

Analizând cele 446 cazuri de iregularități legate de componența familiei se menționează următoarele:

- 302 cazuri se referă la iregularitățile legate de membrii plecați peste hotarele țării, sau reveniți în țară. Urmare acestor nereguli suma achitată necuvenit de AS și APRA a constituit 1806,9 mii lei, sau 97% din suma totală stabilită la acest tip de iregularitate.
- 144 cazuri privind declararea eronată a componenței familiei, sau nedeclararea modificării componenței familiei (în situațiile când membrii familiilor se aflau pe teritoriul țării). Suma neregulilor a constituit 57,4 mii lei, sau 3% din suma totală stabilită la acest tip de iregularitate.

Cauzele iregularităților:

- a) Acțiuni insuficiente din partea STAS, în scopul:
- îmbunătățirii controlului intern managerial, inclusiv, evaluarea riscurilor legate de categoriile respective de beneficiari, cu stabilirea obligativității față de asistenții sociali de a efectua anchete sociale la acordarea dreptului de AS și APRA, dar și pe parcursul beneficierii de prestații sociale;
 - promovării mesajelor informative cu privire la responsabilitatea beneficiarilor de a comunica modificările intervenite pe parcurs în circumstanțele familiei;
- b) Persoanele responsabile din cadrul STAS nu au acces la datele Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru a verifica traversarea hotarelor țării de către membrii familiilor beneficiare de AS și APRA;
- c) Lipsa responsabilității beneficiarilor privind comunicarea modificărilor intervenite în componența familiei.

Recomandări:**Inspekția Socială reiterează necesitatea implementării de către STAS a recomandărilor înaintate anterior:**

- a) Să elaboreze și implementeze procedura de evaluare a categoriilor de beneficiari cu risc sporit de modificare a componenței familiei și să efectueze în mod obligatoriu vizite la domiciliu, cu întocmirea anchetelor sociale pentru familiile respective;
- b) Să asigure promovarea mesajelor informative cu privire la responsabilitatea beneficiarilor pentru nedeclararea corectă a componenței familiei sau a modificărilor intervenite pe parcurs.

Propuneri către MSMPS:

- a) Definirea clară a noțiunii de „persoană absentă” și persoană „plecată peste hotare” în vederea abordării uniforme ale acestor aspecte de către IS, STAS și solicitant;
- b) Modificarea prevederilor legale în vederea impunerii prezentării datelor personale (IDNP, data/luna/anul nașterii) a membrilor familiei indicați în cererea de acordare a ajutorului social ca fiind plecați peste hotare. Scopul ar fi responsabilitatea solicitantului privind declararea corectă a datelor.

2. Ireguliarități legate de statutul ocupațional al membrilor familiei**Constatările
inspecției:**

Verificările efectuate de Inspekția Socială au scos în evidență 89 cazuri privind acordarea AS și APRA familiilor care aveau în componența sa membri adulți, care nu se încadrau în unul din statutele ocupaționale prestabilite de cadrul normativ, sau pe parcursul beneficierii prestației au avut loc modificări în deținerea statutului ocupațional declarat la depunerea cererii.

Valoarea totală a acestor iregularități a însumat 444,6 mii lei, ceea ce constituie 17,1% din valoarea totală a iregularităților.

În Tabelul nr. 14 sunt reflectate subtipurile de iregularități legate de statutele ocupaționale, frecvența lor și impactul financiar.

Tabelul nr. 14. Subtipuri de iregularități, conform statutului ocupațional.

Subtipul de iregularitate	Nr. de cazuri	Valoarea iregularității mii lei
Membrul familiei nu deține statutul „realizează venituri provenite din salarizare, cu timp integral sau parțial”	13	279,7
Nu au fost declarate modificările privind pierderea statutului „realizează venituri provenite din salarizare”	26	85,1
Membrul familiei nu realizează venituri provenite din activități legate de folosirea terenurilor agricole din extravilanul localităților	1	19,3

Nu deține statutul de „persoană care îngrijește un copil în vârstă de până la 3 ani”	7	0
Nu deține statutul de „persoană care îngrijește un membru/membri ai familiei care necesită îngrijire din partea unei terțe persoane conform concluziei medicale a instituției medico-sanitare”	6	29,4
Nu deține statutul de „persoane încadrate în diferite grade de dizabilitate”	6	21,1
Lipsa statutului membrilor familiei „sunt șomeri înregistrați la agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă și nu refuză participarea la activitățile de interes comunitar”	30	10,0

Statutul ocupațional „realizează venituri provenite din salarizare, cu timp integral sau parțial”

În perioada de raportare au fost stabilite 13 cazuri de iregularități de astfel de gen, sau ceea ce constituie 0,5% din numărul total al neregulilor constatate. Valoarea totală a iregularităților a însumat 279,7 mii lei.

La fel, au fost constatate 26 cazuri de nedeclarare a modificărilor privind pierderea statutului „realizează venituri provenite din salarizare, cu timp integral sau parțial” de către membrii familiei, în cazul disponibilizării de la locul de muncă sau nu întrunea prevederile cadrului normativ referitor la deținerea statutului ocupațional de salariat, ceea ce constituie 10% din numărul total al neregulilor constatate. Valoarea totală a însumat 85,1 mii lei.

Statutul ocupațional „realizează venituri provenite din activități legate de folosirea terenurilor agricole din extravilanul localităților”

Numărul cazurilor pe acest tip de iregularitate s-a diminuat semnificativ față de anii precedenți, fiind constatat un singur caz de încălcare (anul 2016 – 262 cazuri, anul 2017 – 194 cazuri, anul 2020 – 7 cazuri, anul 2021 – 1 caz). Valoarea neregulii constituie 19,3 mii lei.

Statutul de „persoană care îngrijește un membru/membri ai familiei care necesită îngrijire din partea unei terțe persoane conform concluziei medicale a instituției medico-sanitare”

Au fost constatate 6 cazuri în care membrii familiilor beneficiare de prestații sociale au fost declarați cu statut de „persoană care îngrijește un membru/membri ai familiei care necesită îngrijire din partea unei terțe persoane” în lipsa Concluziei medicale a instituției medico-sanitare, care ar confirma că un alt membru al familiei are nevoie de îngrijire, contrar prevederilor art. 5, alin. 1, lit. e) al *Legii nr. 133 cu privire la ajutorul social*. Valoarea neregulii a constituit 29,4 mii lei.

Statutul de „persoană care îngrijește un copil în vârstă de până la 3 ani”

Pentru acest subtip de iregularitate, Inspekția Socială a constatat 7 cazuri de nedeclarare a modificărilor privind pierderea statutului de „persoană

care îngrijește un copil în vîrstă de pînă la 3 ani”, fapt ce a dus la încălcarea prevederilor pct. 41 din **Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1167 din 16.10.2008.**

Statutul de „persoane încadrate în diferite grade de dizabilitate”

Verificările inspecției au scos în evidență 6 cazuri de nedeclarare a modificărilor privind pierderea statutului de „persoane încadrate în diferite grade de dizabilitate”, motivul căruia fiind expirarea termenului certificatului de dizabilitate. Prin urmare neregulile identificate au avut un impact financiar în valoare de 21,1 mii lei.

Statutul de „șomeri înregistrați la agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă și nu refuză participarea la activitățile de interes comunitar”

Un număr mare de iregularități au fost constatate la nedeclararea modificărilor intervenite în statutul de „sunt șomeri înregistrați la agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă și nu refuză participarea la activitățile de interes comunitar”. Astfel, fiind constatate 30 cazuri, când membrii familiilor declarați în cerere cu statut de „șomeri înregistrați la agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă și nu refuză participarea la activitățile de interes comunitar” au fost radiați de la evidența DOFM, ca rezultat al neprezentării din motive neîntemeiate la DOFM mai mult de 60 zile. Respectiv nedeclararea modificărilor intervenite în statutul ocupațional pentru neregulile identificate au dus la achitarea nereglementară a prestației sociale în sumă de 10 mii lei.

Cauzele

iregularităților:

Inspecția Socială menționează că încălcările descrise mai sus au fost cauzate de:

- a) lipsa unei comunicări eficiente între asistentul social cu beneficiarii, care să asigure informarea celor din urmă cu privire la toate rigorile și responsabilitățile pentru declararea incorectă a statutului de „realizează venituri provenite din salarizare, cu timp integral sau parțial”;
- b) superficialitatea în examinarea de către asistenții sociali a certificatelor de salariu, anexate la cererile de AS și APRA, document care nu corespundea cerințelor prestabilite, sau nu conținea date referitoare la temeiul legal pentru salariul „0” indicat în certificat;
- c) interpretarea neunivocă a prevederilor legale de către asistenții sociali a statutului „realizează venituri din activități legate de folosirea terenurilor agricole din extravilanul localităților” pentru cazurile când deținătorii de terenuri agricole le-au transmis în arendă, fapt condiționat de ambiguitățile existente la aplicabilitatea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social, acesta nereglementând semnificația noțiunii „activități legate de folosirea terenurilor agricole” ;

- d) Lipsa unui formular unic de confirmarea a studiilor, tipul studiilor și mărimea bursei.

Recomandări:

Inspekția Socială reiterează necesitatea implementării de către STAS a recomandărilor înaintate anterior:

- a) să asigure verificarea și corespunderea conținutului certificatului de salariu anexat la cererea de solicitare a AS și APRA la rigorile cadrului normativ;
- b) să nu accepte statutul „realizează venituri din activități legate de folosirea terenurilor” pentru membrii familiei care au transmis integral în arendă terenul agricol;
- c) asigurarea unei comunicări eficiente cu beneficiarii și promovarea mesajelor informative privind responsabilitatea pentru corectitudinea datelor privind declararea corectă a statutului ocupațional;
- d) monitorizarea expirării termenului a gradului de dizabilitate a membrilor familiei declarați în cereri ca fiind încadrați în grade de dizabilitate.

3. Iregularități privind veniturile familiei

**Constatările
inspecției:**

În cadrul misiunilor de inspecție s-a constatat un număr semnificativ de încălcări care vizează declararea veniturilor familiei.

Aceste nereguli se admit atât în procesul de depunere a cererii de AS și/sau APRA, cât și pe durata beneficierii prestației, nefiind declarate modificările intervenite în veniturile familiei.

În total, au fost constatate 568 cazuri de iregularități, valoarea cărora a însumat 244,3 mii lei, sau având o pondere de 9,4% din valoarea totală a neregulilor.

În Tabelul nr. 15 sunt reflectate datele cu privire la tipurile de venituri la care s-au identificat iregularități, frecvența lor și impactul financiar.

Tabelul nr.15. Iregularități pe tipuri de venit.

Veniturile familiei din:	Nr. de cazuri	Valoarea iregularității mii lei
salarizare	273	144,1
agricultură	206	15,4
bursă	48	38,4
vânzarea patrimoniului	8	45,6
Compensația pentru serviciile de transport	33	0,736

Salarizare

Analiza datelor din tabel denotă că din numărul total de iregularități (273 cazuri):

- 191 cazuri în valoare de 151,8 mii lei se referă la nedeclararea modificărilor veniturilor salariale intervenite pe parcursul perioadei de plată a AS și APRA.

În conformitate cu prevederile pct. 41 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social, în cazurile modificării veniturilor salariale a membrilor familiei, solicitantul/beneficiarul are obligația să comunice modificările intervenite reprezentanților structurilor teritoriale de asistență socială, prin prezentarea lunară a certificatului de salariu, ceea ce de fapt nu s-a realizat.

- 82 cazuri ce țin de declararea incorectă în cerere a veniturilor din salarizare, care, au condus la diminuarea plăților de AS în valoare totală de 7,6 mii lei, adică familiile nu au beneficiat de ajutorul social în cuantum prevăzut de lege.

Agricultură

Potrivit cadrului normativ, veniturile obținute din activitatea agricolă se determină în baza:

- ✓ Venitului net al unei gospodării țărănești și auxiliare, în conformitate cu prevederile ***Hotărârii Guvernului nr. 514 din 10 mai 2007 „Privind aprobarea unor acte normative”***;
- ✓ Suprafeței și tipului de teren agricol deținut de membrii familiei beneficiare de AS și APRA, confirmată documentar prin certificatul eliberat de APL.

Ca și în anii precedenți, în anul 2021, Inspekția Socială a constatat că, în principal, iregularitățile la acest tip de venit sunt cauzate de factorii responsabili din APL, care au eliberat certificate cu date incorecte privind suprafața terenurilor deținute de către membrii familiilor beneficiare de prestații sociale.

În așa mod, rezultatele inspekțiilor efectuate denotă că 204 cazuri de iregularități (din cele 206 cazuri stabilite) revin cazurilor de eliberare de către APL a certificatelor cu date incorecte, ceea ce a cauzat stabilirea unor plăți necuvenite familiilor beneficiare în sumă totală de 12,9 mii lei.

În rest, 2 cazuri de nereguli țin de declararea eronată și nedeclararea modificărilor intervenite privind deținerea terenurilor agricole, care, au condus la acordarea nejustificată a plăților de AS în valoare totală de 2,4 mii lei.

Bursă

Verificările efectuate au scos în evidență 48 cazuri de nedeclarare a veniturilor din bursa de către familiile beneficiare de prestații sociale, fiind achitate ilegal 38,4 mii lei.

Vânzarea patrimoniului

În cadrul misiunilor efectuate au fost constatate 8 cazuri când familia beneficiară a comercializat patrimoniul care îi aparținea cu drept de proprietate și nu a declarat aceste venituri, beneficiind incorect de AS și APRA în valoare totală de 45,6 mii lei.

Compensițiile pentru serviciul de transport

Pe parcursul ultimilor ani numărul și valoarea acestui tip de iregularitate a fost într-o permanentă diminuare. Acest fapt atestă o monitorizare mai eficientă din partea STAS a veniturilor respective declarate de beneficiari în procesul de solicitare a prestațiilor sociale, dar și implementarea recomandărilor înaintate de Inspekția Socială referitor la remedierea încălcărilor respective.

Astfel, în anul 2021, au fost constatate 33 cazuri al acestui tip de iregularitate, valoarea cărui a constituit 0,736 mii lei.

Cauzele iregularităților:

Inspekția Socială menționează că încălcările descrise mai sus au fost cauzate de:

- a) Dificultăți privind respectarea normei regulamentare ce ține de declararea lunară a veniturilor, prin depunerea unei noi cereri de AS și APRA, avînd în vedere că aceștia urmează să solicite lunar de la angajator eliberarea certificatului de salariu;
- b) Lipsa unui formular unic cu cerințe prestabilite referitor la confirmarea dreptului asupra terenurilor deținute de familie, inclusiv bonitatea terenurilor, care ar defini datele necesare de reflectat în certificatele eliberate de primării și ar responsabiliza inginerii cadastrali la completarea acestora;
- c) Neverificarea de către asistenții sociali a datelor indicate în cerere de către beneficiari și concordanța lor cu datele certificatelor eliberate de primărie;
- d) Beneficiarii nu sunt suficient de informați referitor la obligativitatea declarării veniturilor din bursă;
- e) Lipsa unor proceduri interne stabilite în cadrul STAS, care ar obliga asistentul social să verifice corectitudinea datelor declarate în cererea de solicitare a AS și APRA a veniturilor familiei obținute din compensația pentru serviciile de transport.
- f) Lipsa unei comunicări eficiente între asistentul social cu beneficiarii, care să asigure informarea celor din urmă cu privire la toate rigorile și responsabilitățile pentru declararea corectă a veniturilor, precum și a modificărilor intervenite pe parcursul perioadei de plată.

Recomandări:

Inspekția Socială reiterează necesitatea implementării de către STAS a recomandărilor înaintate anterior:

- a) Să asigure verificarea și corespunderea conținutului certificatului de salariu anexat la cererea de solicitare a AS și

APRA la rigorile cadrului normativ;

- b) Să asigure o comunicare eficientă între asistenții sociali și beneficiari privind informarea celor din urmă cu privire la declararea corectă a veniturilor, precum și a modificărilor intervenite pe parcursul perioadei de plată;
- c) Să asigure stipularea în fișa postului a asistentului social și specialistului pentru administrarea AS și APRA a obligațiunii funcționale privind verificarea corespunderii datelor indicate în cerere cu datele din documentele anexate la aceasta.

Propuneri către MSMPS:

- a) Să examineze posibilitatea dezvoltării opțiunilor funcționale ale SIAAS în vederea schimbului de date cu SFS privind veniturile lunare obținute din salarizare;
- b) Elaborarea unui formular unic cu cerințe de confirmare a datelor privind terenul de pe lângă casă și terenul agricol deținut de familie, inclusiv privind bonitatea acestora.

4. Iregularități privind completarea fișei electronice de calcul

**Constatările
inspecției:**

O iregularitate constant depistată de către Inspecția Socială în cadrul misiunilor de inspecție se referă la completarea greșită de către asistentul social a fișei electronice cu datele din cererea de pe format de hîrtie. Astfel, în anul 2021, în cadrul misiunilor de inspecție au fost constatate 105 cazuri de erori, care au avut impact la achitarea necuvenită a prestațiilor sociale în sumă de 17,1 mii lei.

**Cauzele
iregularităților:**

Erori ale factorului uman, responsabilitatea scăzută în exercitarea atribuțiilor funcționale de către unii asistenți sociali, precum și controlul insuficient al datelor din cererile admise în plată din partea specialistului în administrarea AS și APRA.

Recomandări:

Implementarea noilor modalități de depunere a cererii de AS, aceasta fiind completată electronic/telefonic de către asistentul social și semnată de către solicitant.

5. Iregularități ce țin de proprietatea și caracteristicile locuinței

**Constatările
inspecției:**

Deși, acest tip de iregularitate nu are un impact financiar semnificativ asupra corectitudinii acordării AS și APRA, Inspecția Socială consideră că aceste nereguli creează riscuri înalte legate de evaluarea incorectă a bunăstării familiei și acordarea greșită a dreptului la plata prestațiilor sociale.

Astfel, în anul 2021 au fost constatate 13 cazuri, cînd datele din cerere

	referitor la bunurile deținute nu corespundeau cu datele stabilite în cadrul vizitei la domiciliu, iar modificările efectuate în cerere au dus la depășirea indicatorului proxy, astfel familia devenind neeligibilă pentru a beneficia de AS și APRA. Valoarea neregulilor respective a însumat 500 lei. La fel, au fost constatate 91 cazuri când datele din cerere referitor la bunurile și utilitățile deținute nu corespundeau cu datele stabilite în cadrul vizitei la domiciliu, însă deși aceste date au modificat scorul proxy, acesta nu a fost depășit, prin urmare aceste nereguli nu au avut impact asupra dreptului la acordarea prestației sociale. Tot în cadrul verificării corectitudinii datelor declarate de către beneficiari cu privire la proprietate, IS a constatat 17 cazuri de nedeclarare a modificărilor în deținerea animalelor de casă, care, au dus la diminuarea plăților de AS în valoare de 523 lei, adică familiile nu au beneficiat de ajutorul social în cuantum prevăzut de lege.
Cauzele iregularităților:	Lipsa pârghiilor de responsabilizare a beneficiarilor care se fac responsabili de nedeclararea modificărilor.
Recomandări:	<u>Inspekția Socială reiterează necesitatea implementării de către STAS a recomandărilor înaintate anterior:</u> Asigurarea monitorizării și a unei comunicări eficiente cu beneficiarii, promovarea mesajelor informative privind responsabilitatea pentru corectitudinea datelor declarate referitor la proprietate și caracteristicile acesteia, precum și a modificărilor intervenite pe parcurs.

6. Iregularități legate de nedeclararea schimbării locului de trai

Constatările inspecției:	Un alt tip de iregularitate este că familia beneficiară de AS și APRA și-a schimbat locul de trai și nu a comunicat regulamentar această schimbare. Potrivit prevederilor art. 12 din Legea cu privire la ajutorul social în asemenea cazuri are loc încetarea plății de AS și APRA. În cadrul verificărilor efectuate au fost constatate 14 cazuri când familia nu locuia pe adresa indicată în cerere, valoarea rezultată din aceste nereguli însumând 13,8 mii lei.
Cauzele iregularităților:	Nivelul scăzut de responsabilitate din partea beneficiarilor de AS și APRA privind declararea modificărilor intervenite în familie.

Recomandare:

Inspectia Socială reiterează necesitatea implementării de către STAS a recomandărilor înaintate anterior:

Promovarea mesajelor informative de către STAS privind responsabilizarea beneficiarilor în vederea declarării schimbării locului de trai.

7. Alte încălcări procedurale**Constatările
inspecției:**

În cadrul misiunilor de inspecție au fost constatate 1343 cazuri de nereguli procedurale admise de către reprezentanții STAS, suma cărora a constituit 18,8 mii lei. Astfel, se exemplifică următoarele:

- 1) Nereguli de procedură admise la acceptarea cererii de către asistentul social (lipsa actelor confirmative la dosar);
- 2) Nereguli de procedură admise în procesul de semnare a acordului de cooperare/lipsa lui;
- 3) Lipsa acordului privind prelucrarea datelor cu caracter personal;
- 4) Nereguli admise în procesul de verificare a autenticității datelor declarate de către beneficiari la depunerea cererii a întocmirii anchetei sociale de către o comisie formată neregulamentar;
- 5) Încălcarea termenului de examinare a cererii;
- 6) Nereguli de procedură privind completarea cererii pentru acordarea ajutorului social;
- 7) Neînregistrarea cererii de către asistentul social într-un registru special;
- 8) Neînștiințarea solicitantului despre decizia adoptată ca rezultat al examinării cererii.

**Cauzele
iregularităților:**

Lipsa responsabilităților asistenților sociali din cadrul STAS ce țin de corectitudinea procedurală de acceptarea și examinare a cererilor de acordare a prestațiilor sociale.

Recomandare:

- Asigurarea responsabilizării asistenților sociali și specialiștilor în administrarea ajutorului social în vederea respectării prevederilor legale la acceptarea, înregistrarea și procesarea cererilor în conformitate cu prevederile pct. 8 - 17³ și 61 din *Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1167 din 16.10.2008.*
- Instruirea și formarea continuă a personalului implicat în stabilirea și acordarea dreptului la AS și APRA.

3.2 MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA IMPLEMENTĂRII RECOMANDĂRILOR INSPECȚIEI SOCIALE DE CĂTRE STRUCTURILE TERITORIALE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Un obiectiv al activității Inspecției Sociale este de a contribui la reducerea iregularităților constatate în procesul de inspecție, precum și de a recupera plățile de AS și /sau APRA achitate necuvenit beneficiarilor. Un instrument eficient utilizat pentru realizarea acestui obiectiv îl constituie implementarea în cadrul Inspecției Sociale a unui proces de monitorizare a implementării recomandărilor înaintate în cadrul misiunilor de inspecție.

Monitorizarea implementării recomandărilor reprezintă un proces aferent activității de inspecție și încorporează activități structurate din punct de vedere logic, organizate în cadrul Inspecției Sociale în vederea:

- urmării și aprecierii acțiunilor întreprinse de către entitate privind remedierea deficiențelor/abaterilor constatate de inspecție, inclusiv privind recuperarea mijloacelor publice achitate necuvenit unor beneficiari;
- evaluării impactul activității de inspecție și contribuirea la îmbunătățirea mecanismului de acordare a AS și/sau APRA.

Pe parcursul anului 2021 au fost supuse verificării 940 de cereri de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului din 88 localități din Republica Moldova. Din totalul cererilor inspectate au fost constatate 882 cereri cu nereguli - dintre care 595 de cereri au avut impact financiar.

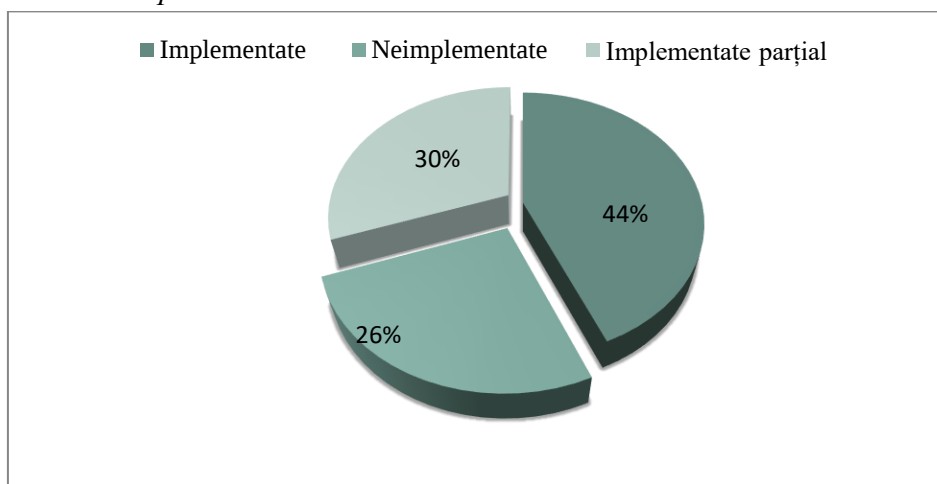
Monitorizarea nivelului de implementare a recomandărilor de inspecție supune 2 obiecte.

Primul obiect îl constituie **Raportul individual**, care conține recomandările înaintate per caz inspectat (în baza raportului individual de inspecție), astfel, din cele 882 de cereri cu nereguli au fost înaintate 1185 de recomandări dintre care:

- a) **299** - recomandări privind încetarea plății;
- b) **420** - recomandări privind asigurarea revizuirii cererii;
- c) **409** - recomandări privind restituirea plăților de ajutor social și ajutor pentru perioada rece a anului;
- d) **57** - alte tipuri de recomandări.

Cel de-al doilea obiect îl constituie **Raportul misiunii de inspecție per raion**, care conține recomandări ce vizează îmbunătățirea managementului per ansamblu a entității verificate, astfel, pe parcursul anului au fost întocmite 15 Rapoarte ale misiunilor de inspecție per raion. Rapoartele conțin 115 recomandări de inspecție, înaintate factorilor responsabili din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială, altor autorități locale, dintre care cu termenul de realizare în anul 2021 - 88 de recomandări. Potrivit informațiilor prezentate de entități a fost asigurată implementarea a - 50 recomandări, implementate parțial - 35 recomandări și neexecutate - 30 recomandări.

Figura nr. 8. Rata implementării recomandărilor

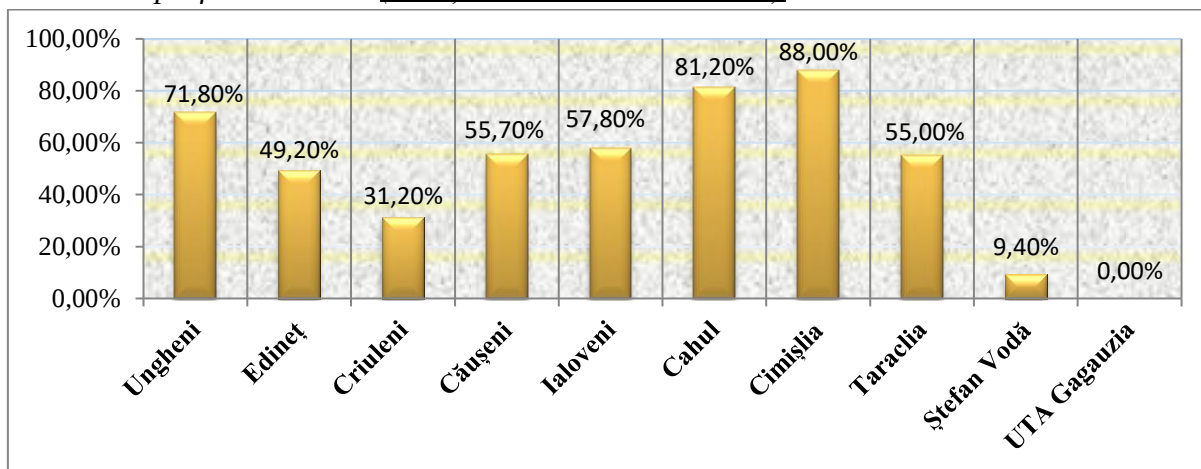
Inspekția Socială reiterează că, suma totală de fraudă și eroare stabilită în anul 2021 este de **2603,1 mii lei**, dintre care **2387,7 mii lei** sunt înaintați spre restituire. Conform informației parvenite de la STAS a fost raportat rambursarea sumei de **660,7 mii lei**, ceea ce constituie **27,7%** din suma înaintată spre restituire (situația la data de 31.01.2022).

Tabelul nr. 17. Rata de restituire pentru anul 2021

	Nr. de localități verificate	Suma achitată nejustificat (mii lei)	Suma spre restituire (mii lei)	Suma restituită (mii lei)	Rata de restituire (%)	Sold (mii lei)
Total 2021	88	2603,1	2387,6	660,7	27,7%	1726,9

Raioanele cu cea mai mare rată de restituire sunt: r-nul Cimișlia – 88%; Cahul – 81,2%; ungheni – 71,8%.

Figura nr. 9. Nivelul de rambursare a sumelor acordate nejustificat de către STAS inspectate în anul 2021 în baza profilelor de risc (situația la data de 31.01.2022)

Analizând informațiile prezentate de către entități privind implementarea recomandărilor înaintate de către Inspekția Socială, inclusiv „asigurarea restituirii sumei acordate nejustificat” se constată că la sfârșitul perioadei raportate a fost asigurată rambursarea sumei de 660,7 mii lei, sau ceea ce constituie 27,7 % din suma propusă spre restituire, observându-se o creștere semnificativă a ratei de restituire a plăților achitate ilegal comparativ cu cea înregistrată la finele anului 2020, care a constituit 6,6%.

Concomitent, pe parcursul anului 2021, Inspekția Socială a recepționat informații de la entitățile inspectate, referitor la restituirea mijloacelor financiare în temeiul recomandărilor înaintate în anii precedenți (2015-2020) în sumă totală de 1264,6 mii lei.

Astfel, în total, în anul 2021, au fost restituite plăți în mărime de 1925,3, ceea ce constituie 33,7% din suma totală restituită pe parcursul anilor 2015-2021 (Tabelul nr. 18).

Tabelul nr.18 Restituirea mijloacelor bănești achitați ilegal (7 ani) (situația la data de 31.01.2022)

Anul	Suma propusă spre restituire	Total restituit	Sold	Rata de restituire (total%)	Inclusiv	
					Suma restituită în anul 2021	Rata de restituire în anul 2021
2015	561.246	211.227	350.019	37.6%	1.660	0,30%
2016	1.378.201	688.289	689.912	49.9%	208	0,02%
2017	1.448.744	953.929	494.815	65.8%	48.525	3,35%
2018	1.239.797	812.511	427.286	65.5%	92.761	7,48%
2019	1.985.979	1.236.529	749.450	62.3%	113.014	5,69%
2020	2.199.596	1.152.939	1.046.657	52.4%	1.008.436	45,85%
2021	2.387.652	660.696	1.726.956	27.7%	660.696	27,67%
Total	11.201.215	5.716.120	5.485.095	51%	1.925.300	17,18%